

December 2012

december 1607 – v Bytči zomrel Ján Nosticius, evanjelický kňaz, senior, spoluautor cirkevných právnych noriem (405. výročie)

december 1662 – v Žiline sa narodil Ján Dadan ml., kníhtlačiar a vydavateľ, významný predstaviteľ knižnej tvorby v 17. storočí. V jeho tlačiarňi vyšli práce J. A. Komenského, M. Institorisa, B. Smrtníka a i. (350. výročie)

1. 12. 1867 – v Bratislave zomrel Fridrich Daniel Schimko, profesor a dekan teologickej fakulty vo Viedni, zberateľ starožitností, teológ, bibliofil, numizmatik, archeológ; svoje cenné zbierky odkázal Evanjelickému lýceu v Bratislave (145. výročie)

2. 12. 1782 – v Hronseku sa narodil Ondrej Braxatoris, učiteľ a organista v Krupine, autor prác o histórii a etnografii regiónu, otec Martina Sládkoviča (230. výročie)

3. 12. 1837 – v Nitrianskej Strede sa narodil Karol Hrdlička, evanjelický kňaz, náboženský spisovateľ a publicista, národnokultúrny činiteľ a obranca dolnozemskej Slovákov, prekladateľ, autor prvého slovenského prekladu diela A. Petöfiho, vydaného knižne (175. výročie)

3. 12. 1937 – v Rákosszentmihály zomrel Matej Szlavik, evanjelický kňaz, profesor a riaditeľ evanjelického kolégia v Prešove, prekladateľ, autor cirkevnohistorických prác, etik a estetik, člen *Uhorskej protestantskej literárnej spoločnosti* (75. výročie)

4. 12. 1957 – v Košiciach zomrel Dušan Cesnak, evanjelický kňaz, farár a senior v Nadlaku, generálny tajomník Čs. zväzu pre Slovákov v Rumunsku, cirkevný mierový aktivista, delegát na kongrese SLZ v Minneapolise r. 1957 (55. výročie)

5. 12. 1772 – v Prešove sa narodil Žigmund Karlovský, pedagóg, profesor filozofie na prešovskom kolégiu, filozof, osvietenecký mysliteľ (240. výročie)

6. 12. 1827 – v Poprade-Veľkej sa narodil Ján Fábry, pedagóg, priekopník zakladania materských škôl na Slovensku a podpredseda Uhorského spolku materských škôl, autor učebníc a školských pomôcok; zomrel 27. 5. 1897 (185. a 115. výročie)

6. 12. 1837 – v Sobotišti zomrel Ján Schulek, evanjelický kňaz, pedagóg, autor latinskej gramatiky a náboženských učebníc a osvetových príručiek, ľudovýchovný pracovník, prekladateľ (175. výročie)

6. 12. 1882 – na Myjave sa narodil Ján Cádra, prekladateľ – romanista, publicista, kultúrny teoretik; zomrel vo Švajčiarsku 7. 10. 1927 (130. a 85. výročie)

8. 12. 1982 – v Bratislave zomrel Ján Čietek – Smrek, básnik, prekladateľ, redaktor, publicista, organizátor kultúrnoliterárneho života, národný umelec, jedna z najvýznamnejších osobností slovenskej poézie 20. storočia (30. výročie)

9. 12. 1842 – v Rimavskej Sobote zomrel Ján Szomor, evanjelický kňaz, osvietenecký vzdelanec, knihovník, zakladajúci člen *Učenej spoločnosti malohontskej* (170. výročie)

9. 12. 1957 – zomrel Michal Rázus, kníhtlačiar a vydavateľ, spolumajiteľ podniku *Bratia Rázusovci*, ktorého väčšinou produkciu tvorili náboženské diela a cirkevnohistorická literatúra. V rázusovskej tlačiarňi sa tlačili *Evanjelický posol spod Tatier* a *Cirkevné listy* (55. výročie)

11. 12. 1897 – v Bratislave sa narodil Ladislav Dérer, lekár, univerzitný profesor a dekan Lekárskej fakulty UK, akademik SAV a ČSAV, popredný reprezentant internej medicíny v Československu (115. výročie)

12. 12. 1847 – vo Vrbici sa narodil Peter Hubka, podnikateľ, fundátor základiny pri ev. a. v. sirotinci v Liptovskom Mikuláši a Matici slovenskej, iniciátor výstavby sanatória v Novom Smokovci, zakladajúci člen ČSČK (165. výročie)

13. 12. 1882 – v Jasenovej sa narodil Pavol Igor Zoch, lekár, národnokultúrny pracovník, publicista, člen výboru *Slovenského spolku* v Budapešti, podpredseda slovenského literárneho spolku *Národ* vo Viedni (130. výročie)

13. 12. 1882 – v Budapešti zomrel Augustín Greguss, pedagóg, novinár, redaktor, estetik, spoluzakladateľ tejto vednej disciplíny v Uhorsku, člen Uhorskej akadémie vied a predseda Kisfaludyho spoločnosti (130. výročie)

14. 12. 1922 – v Púchove sa narodil Ivan Vladimír Roy, diplomat, prekladateľ, vysokoškolský učiteľ, propagátor a organizátor nórsko-slovenských kultúrnych vzťahov, bádateľ života a diela B. Björnsona, publicista; zomrel 13. 8. 1987 v Starej Ľubovni (90. a 25. výročie)

15. 12. 1887 – v Martine sa narodil Ivan Čičmanec, evanjelický kňaz, štátny úradník, publicista, funkcionár Slovenskej ligy (125. výročie)

16. 12. 1882 – v Holíči sa narodil Peter Boor, evanjelický kňaz, senior, náboženský spisovateľ a publicista (130. výročie)

18. 12. 1882 – v Cerove sa narodil Samuel Zoch, evanjelický kňaz, biskup Západného dištriktu ECAV, autor textu a signatár Martinskej deklarácie, člen SNR v r. 1918, bratislavský župan, poslanec Národného zhromaždenia, člen čs. parlamentnej delegácie v Paríži, organizátor evanjelického vysokého školstva, SEM-u, zakladateľ *Hurbanovej evanjelickej spoločnosti literárnej*, budovateľ kontaktov ECAV s evanjelickými cirkvami v ČSR a zahraničí, predseda *Zväzu evanjelických cirkví v ČSR*, publicista, homiletik, organizátor charitatívnej činnosti v cirkvi, stúpenec česko – slovenskej vzájomnosti (130. výročie)

19. 12. 1792 – v Drážďanoch zomrel Juraj Petermann, evanjelický kňaz, teológ, homiletik, prekladateľ, zostavovateľ kancionála *Hospodina srdcem i rty chválení*, výberu z nemeckej, českej a slovenskej piesňovej tvorby, spoluautor prvého lužickosrbského spevníka, autor redakčných poznámok k *tretej hallskej Biblii*, popredný literárny teoretik (220. výročie)

20. 12. 1612 – v Šárvári sa narodil Štefan Vittnyédi, právnik, popredný predstaviteľ evanjelikov v Zadunajsku, jeden z iniciátorov založenia a mecén prešovského evanjelického kolégia, účastník Wesselényiho sprisahania, falzifikáty jeho korešpondencie sa stali zámienkou pre perzekúcie evanjelického a kalvínskeho duchovenstva od r. 1672 (400. výročie)

20. 12. 1877 – v Slovenskom Pravne sa narodil Viliam Pauliny, finančník, zakladateľ *Národnej banky* v Banskej Bystrici, člen generálneho hospodárskeho výboru ECAV, funkcionár a člen odborných ekonomických, rezortných, stavovských a štátnych inštitúcií, športových a kultúrnych spolkov, popredný predstaviteľ odbojového hnutia a Šrobárovej skupiny, člen povstaleckej SNR a povereník pre financie (135. výročie)

21. 12. 1892 – v Brezovej pod Bradlom sa narodil Tomáš Tvarožek, verejný činiteľ, advokát, finančník, účastník občianskeho odboja a člen povstaleckej SNR a povereník pre financie počas SNP i po oslobodení, spoluzakladateľ a činiteľ Demokratickej strany, predseda

generálneho hospodárskeho výboru ECAV, predstaviteľ viacerých stavovských a rezortných inštitúcií (120. výročie)

21. 12. 1947 – v Bratislave zomrel Dušan Samo Jurkovič, architekt, národný umelec, jedna z najvýraznejších osobností slovenskej i stredoeurópskej architektúry v 1. polovici 20. storočia, autor mohyly M. R. Štefánika na Bradle a mnohých ďalších významných svetských i cirkevných stavieb a pomníkov (65. výročie)

21. 12. 1972 – v Bratislave zomrela Zora Jesenská, významná slovenská prekladateľka, redaktorka, funkcionárka *Živeny*, spisovateľka a publicistka (40. výročie)

22. 12. 1777 – v Pezinku sa narodil Ján Blaškovič, evanjelický kňaz, pedagóg a riaditeľ prvého ústavu pre hluchonemých na území Slovenska, založeného v Bratislave (235. výročie)

22. 12. 1822 – v Košiciach sa narodil Eduard Augustín Hudák, učiteľ, entomológ, autor učebníc pre ľudové školy v nemeckom jazyku; zomrel v Gelnici 25. 5. 1902 (190. a 110. výročie)

22. 12. 1852 – v Revúcej zomrel Samuel Reuss, evanjelický kňaz, etnograf, historik slovenských a regionálnych dejín, zberateľ ľudových rozprávok a metodológ tohto žánru ľudovej slovesnosti, prírodovedec, mineralóg a ornitológ (160. výročie)

23. 12. 1847 – v Békešskej Čabe sa narodil Pavol Gajdáč, evanjelický kňaz a pedagóg, náboženský spisovateľ a publicista, homiletik, autor modlitieb, historik Slovenského Komlóša (165. výročie)

24. 12. 1672 – v Betliari sa narodil Ján Fabricius, evanjelický kňaz, senior, autor teologických spisov a dišpút (340. výročie)

25. 12. 1897 – v Smrečanoch zomrel Juraj Moštenan, evanjelický kňaz, osvetový a národnokultúrny pracovník, perzekvovaný pre svoje národné presvedčenie (115. výročie)

25. 12. 1942 – v Zürichu zomrel Aurel Stodola, vynálezca, strojný inžinier, univerzitný profesor, konštruktér parných turbín, člen korešpondent Francúzskej akadémie vied (70. výročie)

26. 12. 1822 – v Tisovci sa narodil Štefan Marko Daxner, právnik, publicista, župný hodnostár, čelný predstaviteľ slovenského národného hnutia, príslušník štúrovskej generácie a iniciátor zvolania celonárodného zhromaždenia v Liptovskom Mikuláši v máji 1848, účastník slovenských dobrovoľníckych výprav v r. 1848 – 49, jeden z iniciátorov memorandového hnutia v r. 1861, člen slovenskej memorandovej delegácie v Pešti, iniciátor a organizátor revúckeho patronátneho gymnázia, spoluzakladateľ a člen výboru Matice slovenskej, spoluzakladateľ Tatra banky, prozaik (zomrel v Tisovci 11. 4. 1892) – 190. a 120. výročie

26. 12. 1892 – v Mošovciach sa narodil Štefan Krčméry, evanjelický kňaz, literárny historik, kritik, básnik, prozaik, prekladateľ, publicista, redaktor *Národných novín* a *Slovenských pohľadov*, tajomník Matice slovenskej (120. výročie)

27. 12. 1817 – vo Východnej sa narodil Ľudovít Miloslav Hroboň, evanjelický kňaz, publicista, náboženský spisovateľ a básnik, spoluzakladateľ *Tatrína* (195. výročie)

27. 12. 1852 – v Jasenovej zomrel Pavel Zoch, učiteľ, osvetový pracovník, rektor vo Veličnej, autor duchovných piesní a poézie, homiletik, organizátor evanjelického školstva a stavovskej organizácie evanjelických učiteľov na Orave, liečiteľ (160. výročie)

29. 12. 1892 – v **Záriečí sa narodil Ján Geryk**, učiteľ, etnograf, folklorista a múzejník, tajomník Muzeálnej slovenskej spoločnosti, správca a riaditeľ Slovenského národného múzea v Martine, spoluzakladateľ, tajomník a predseda Zväzu slovenských múzeí, odborný publicista (120. výročie)

30. 12. 1807 – v **Hornom Jasene sa narodil František Kubovič**, evanjelický kňaz, náboženský spisovateľ, autor kroniky revolúcie 1848 – 1849 v Turci a kroniky Turčianskeho seniorátu (zomrel 13. 8. 1852 v Mošovciach) – 205. a 160. výročie

31. 12. 1812 – v **Torži zomrel Jur Ribay**, evanjelický kňaz, významný reprezentant vedy obdobia osvietenstva, zakladateľ viacerých slavistických vedných disciplín, spisovateľ, jazykovedec, etnograf, bibliograf a bibliofil, tvorca vzácnej knižnej zbierky, spoluzakladateľ komparatívnej slavistiky, autor biblického slovníka, zberateľ ľudovej slovesnosti a folklorista, autor ľudovýchovných prác, publicista a redaktor, spolupracovník J. Dobrovského a ďalších slavistov (200. výročie)

31. 12. 1922 – v **Kokave n. Rimavicou sa narodila Darina Bancíková**, prvá ordinovaná ev. a. v. fárarka na Slovensku (90. výročie)

Zostavil: **Karol Dzuriak**